

ILTA Etiese Kode

(Aanvaar tydens die jaarvergadering van ILTA gehou te Vancouver, Maart 2000)
(Kleiner korreksies aanvaar deur die ILTA Uitvoerende Komitee, Januarie 2018)

Die onderhawige, die eerste Etiese Kode saamgestel deur die Internasionale Vereniging vir Taaltoetsing (International Language Testing Association, ILTA), bevat 'n stel beginsels voortspuitend uit morele filosofie en is daarop gemik om goeie professionele gedrag te rig. Dit is nóg 'n statuut, nóg 'n regulasie, en bied nie voorskrifte vir die praktyk nie, maar word bedoel as 'n maatstaf van aanvaarbare etiese optrede onder alle taaltoetsers. Dit sluit aan by 'n afsonderlike Riglyne vir die Praktyk (beskikbaar op die ILTA-webwerf). Die Etiese Kode berus op 'n versmelting van die beginsels van weldaad, nie-kwaadwilligheid, geregtigheid, respek vir outonomie en vir die burgerlike samelewing.

Hierdie Etiese Kode onderskei nege grondbeginsels, elk toegelig deur 'n reeks annotasies wat meestal die aard van die beginsels uitklaar; hulle skryf voor wat ILTA-lede behoort of nie behoort te doen nie, of meer oor die algemeen hoe hulle behoort op te tree of wat hulle of die professie behoort na te streef; en identifiseer die struikelblokke en uitsonderings inherent aan die toepassing van die beginsels. Die Annotasies brei verder uit op die sanksies van die Kode, en maak dit duidelik dat versuim om die Kode te handhaaf moontlik ernstige penalisering inhou, soos die herroeping van ILTA-lidmaatskap op aanbeveling van ILTA se Etiese Komitee. Alhoewel hierdie Kode uit ander soortgelyke etiese kodes (ver terug in die geskiedenis) ontspruit, poog dit om die voortdurend veranderende ewewig tussen sosiale en kulturele waardes wêreldheen te weerspieël, wat meebring dat taaltoetsers dit moet vertolk in samehang met die verwante Riglyne vir die Praktyk.

Taaltoetsers is onafhanklike morele agente en mag soms 'n persoonlike morele standpunt inneem wat in botsing is met deelname aan bepaalde prosedures. Hulle het moreel die reg om te weier om aan sulke prosedures deel te neem waar dit hul eie morele oortuigings skend. Taaltoetsers wat werksgeleenthede aanvaar waarin hulle voorsien dat moontlik van hulle verwag kan word om betrokke te raak by situasies wat strydig is met hul oortuigings het 'n verantwoordelikheid om hul werkgewer of voornemende werkgewer hiervan in kennis te stel. Werkgewers en kollegas het 'n verantwoordelikheid om toe te sien dat daar nie teen sulke taaltoetsers in die werksplek gediskrimineer word nie.

Die Riglyne vir die Praktyk (beskikbaar op die ILTA-webwerf) gee verdere gestalte aan die Etiese Kode. Waar die Etiese Kode toegespits is op die morele waardes en ideale van die professie, identifiseer die Riglyne vir die Praktyk die minimum vereistes om in die professie te praktiseer en konsentreer op die uitklaring van professionele wangedrag en onprofessionele optrede.

Die Etiese Kode sowel as die Riglyne vir die Praktyk behoort bedag te wees op die behoeftes en veranderings binne die professie. Mettertyd sal sowel die Etiese Kodes as die Riglyne vir die Praktyk na gelang van veranderings in taaltoetsing en die samelewing hersien behoort te word. Die Etiese Kode sal binne vyf jaar hersien word, of vroeër indien nodig.

Grondbeginsel 1

Taaltoetsers sal respek hê vir die menslikheid en menswaardigheid van hulle toetslinge. Hulle sal diesulkes bedien van die bes moontlike professionele bedagsaamheid en sal alle persone se behoeftes, waardes en kulture respekteer by die lewering van hulle taaltoetsingsdiens.

Annotasie

- Taaltoetsers sal nóg teen toetslinge diskrimineer, nóg hulle uitbuit op grond van ouderdom, gender, ras, etnisiteit, seksuele oriëntasie, taalagtergrond, oortuiging, politieke affiliasie of geloof, nóg willens en wetens hul eie waardes (byvoorbeeld sosiaal, geestelik, polities en ideologies), insoverre hulle daarvan bewus is.
- Taaltoetsers sal nooit hul kliënte uitbuit of probeer beïnvloed op maniere wat nie strook met die oogmerke van die diens wat hulle verskaf of ondersoek wat hulle onderneem nie.
- Seksuele verhoudings tussen taaltoetsers en hulle toetslinge is altyd oneties.
- Onderrig en navorsing rondom taaltoetsing wat toetslinge se deelname verg (met inbegrip van studente), vereis hulle instemming; Dit vereis ook respek vir hulle menswaardigheid en privaatheid. Betrokkes behoort ingelig te word dat hulle weiering van deelname nie die gehalte van die taaltoetsingsdiens (wat betref onderrig, navorsing, ontwikkeling, administrasie) sal affekteer nie. Die gebruik van alle vorme van media (gedruk, elektronies, video, oudio) wat toetslinge betrek, vereis ingeligte toestemming voordat dit vir sekondêre doeleindes aangewend word.
- Taaltoetsers sal daarna streef om die inligting wat hulle genereer aan alle belanghebbendes op die mees betekenisvolle wyse moontlik bekend te maak.
- Indien moontlik moet taaltoetsers in alle sake rakende hulle belange geraadpleeg word.

Grondbeginsel 2

Taaltoetsers sal alle inligting wat hulle in hul professionele hoedanigheid aangaande hul toetslinge bekom, vertroulik hou en sal hul professionele oordeel gebruik by die deel van sulke inligting.

Annotasie

- Gegewe die wydverspreide gebruik van gefotokopieërde materiaal en faksimilees, gerekenariseerde toetsrekords en databanke, die behoefte aan groter verantwoordbaarheid vanuit verskeie oorde en die persoonlike aard van die inligting bekombaar van hulle toetslinge, rus daar 'n verpligting op taaltoetsers om toetslinge se reg op vertroulikheid te respekteer en om alle inligting verwant aan die toetsertoetsling-verhouding te beskerm.
- Vertroulikheid kan nie absoluut van aard wees nie, veral nie waar die rekords studente raak wat meeding om toelatings en aanstellings nie. 'n Oorwoë balans moet gehandhaaf word tussen die bewaring van vertroulikheid as 'n fundamentele aspek van die taaltoetsers se professionele plig en die breë verantwoordelikheid wat die taaltoetsers teenoor die samelewing het.

- Insgelyks het die taaltoets se professionele kollegas in toepaslike gevalle ook die reg om toegang te verkry tot die data van ander toetslinge (nie hul eie nie) ten einde die diens wat die professie bied, te verbeter. In sodanige gevalle moet diegene wat toegang tot die data verleen word, onderneem om vertroulikheid te handhaaf.
- Data van toetslinge wat van ander oorde as direk van die toetsling afkomstig is (byvoorbeeld van onderwysers van studente wat getoets is), is onderhewig aan dieselfde beginsels van vertroulikheid.
- Daar mag statutêre vereistes oor bekendmaking bestaan, byvoorbeeld waar die taaltoets as deskundige voor 'n hof of tribunaal gedaag word. Onder sulke omstandighede word die taaltoets onthef van sy/haar professionele plig aangaande vertroulikheid.

Grondbeginsel 3

Taaltoetsers behoort alle relevante etiese beginsels na te kom wat omvat word in nasionale en internasionale riglyne wanneer enige proefstudie, eksperiment, behandeling of navorsingsaktiwiteit onderneem word.

Annotasie

- Vordering in taaltoetsing is afhanklik van navorsing wat noodwendig die deelname van proefpersone behels. Hierdie navorsing sal aan die algemeen aanvaarde beginsels van akademiese ondersoek voldoen; gegrond wees op 'n deeglike kennis van die professionele literatuur; en sal volgens die hoogste standaard beplan en uitgevoer word.
- Alle navorsing moet regverdigbaar wees; dit wil sê dat redelikerwys van voorgestelde studies verwag kan word om antwoorde op gestelde vrae te bied.
- Die menseregte van die proefpersoon sal altyd voorrang geniet bo die belange van die wetenskap of samelewing.
- Waar die ondersoek na alle waarskynlikheid ongerief of risiko's vir die proefpersoon inhou, behoort die voordele van daardie navorsing in ag geneem te word, maar nie insigself gebruik word om sodanige ongerief of risiko's te regverdig nie. Indien onvoorsienbare skadelike gevolge voorkom, moet die navorsing altyd gestaak of gewysig word.
- 'n Onafhanklike Etiese Komitee sal alle navorsingsvoorstelle evalueer ten einde te verseker dat studies voldoen aan die hoogste wetenskaplike en etiese standaard.
- Tersaaklike inligting rakende die oogmerke, metodes, risiko's en ongemaklikhede van die navorsing sal vooraf aan die proefpersoon bekend gemaak word. Die inligting sal op só 'n manier oorgedra word dat dit ten volle verstaanbaar is. Instemming sal onbevang wees, sonder druk, dwang of dreiging.
- Die proefpersoon behou die reg tot weiering van deelname of onttrekking aan die navorsing te enige tyd voor die publikasie van die navorsingsresultate. Sodanige onttrekking sal nie die proefpersoon se hantering benadeel nie.
- Spesiale voorsorg sal getref word om vooraf toestemming te bekom in die geval van proefpersone in afhanklike verhoudings (byvoorbeeld studente, bejaardes, of leerders met leeruitdagings).

- In die geval van 'n minderjarige sal toestemming vanaf 'n ouer of voog verkry word, maar ook van die kind self indien hy of sy oor voldoende volwassenheid en begrip beskik.
- Vertroulike inligting wat as deel van die navorsing bekom word, sal nie gebruik word vir doeleindes anders as diesulkes gespesifiseer in die goedgekeurde navorsingsprotokol nie.
- Die publikasie van navorsingsresultate sal eerlik en akkuraat wees.
- Die publikasie van navorsingsverslae sal nie die identifisering van die betrokke proefpersone toelaat nie.

Grondbeginsel 4

Taaltoetsers sal nie toelaat dat hul professionele kennis of vaardighede misbruik word nie, insoverre dit vir hulle moontlik is.

Annotasie

- Taaltoetsers sal nie willens en wetens hul professionele kennis of vaardighede gebruik om oogmerke te bevorder wat nadelig is vir toetslinge se belange nie. Wanneer die vordering van die toets se intervensie nie direk tot die toetslinge se voordeel strek nie (byvoorbeeld wanneer hulle gevra word om as proefpersone op te tree vir 'n vaardigheidstoets wat vir 'n ander situasie ontwerp is), sal die aard daarvan ten volle duidelik gemaak word.
- Nonkonformiteit ten opsigte van 'n samelewing se heersende morele, religieuse en ander waardes, of status as 'n onwelkome migrant, sal nie die bepalende faktor wees by die assessering van taalvermoë nie.
- Wat ook al die regsomstandighede, sal taaltoetsers nie direk of indirek deelneem aan martelingspraktyke of ander vorms van wrede, onmenslike of vernederende straf nie (sien *Declaration of Tokyo 1975*).

Grondbeginsel 5

Taaltoetsers sal hulle professionele kennis voortdurend ontwikkel en hierdie kennis met kollegas en ander professionele taalpraktisyns deel.

Annotasie

- Voortgesette leer en die bevordering van 'n mens se kennis is grondliggend aan die professionele rol; versuim hieromtrent kom neer op 'n ondiens aan toetslinge.
- Taaltoetsers sal die verskeidenheid metodes van voortgesette opleiding tot hulle beskikking benut. Dit kan deelname behels aan voortgesette taaltoetsingprogramme en professionele kongresse, asook die gereelde lees van relevante professionele publikasies.
- Taaltoetsers sal van die geleentheid gebruik maak om met kollegas en ander relevante taalkenners in wisselwerking te tree as 'n belangrike manier om hul professionele kennis te ontwikkel.

- Taaltoetsers sal nuwe kennis met kollegas deel deur middel van publikasie in erkende professionele joernale of by byeenkomste.
- Van taaltoetsers sal verwag word om tot die opleiding en professionele ontwikkeling van taaltoetsers in opleiding by te dra, asook tot die opstel van riglyne vir die kernvereistes van hierdie opleiding.
- Taaltoetsers sal bereid wees om by te dra tot die onderrig van studente in die BREËR taalprofessies.

Grondbeginsel 6

Taaltoetsers sal die verantwoordelikheid deel om die integriteit van die taaltoetsingprofessie te handhaaf.

Annotasie

- Taaltoetsers sal die integriteit van hul professie bevorder en verhoog deur 'n sin van vertroue en gemeenskaplike verantwoordelikheid onder kollegas te kweek. In geval van meningsverskille moet standpunte openhartig en met respek gelug word eerder as om mekaar wedersyds af te kraak.
- Taaltoetsers ontwikkel en beoefen norme ten behoeve van die samelewing. As sodanig is hulle posisie 'n bevoorregte een wat gepaard gaan met die verpligting om toepaslike persoonlike en morele standaarde in die uitvoering van hulle professionele taak te handhaaf; so ook in daardie aspekte van hulle persoonlike lewe wat op die integriteit van daardie praktyk 'n uitwerking mag hê.
- Taaltoetsers wat bewus raak van onprofessionele optrede deur 'n kollega sal gepaste stappe doen; dit kan 'n verslag aan die gepaste owerhede insluit.
- Versuim om hierdie Etiese Kode na te kom, sal in 'n baie ernstige lig beskou word en kan lei tot strawwe penalisering, wat die herroeping van ILTA-lidmaatskap kan insluit.

Grondbeginsel 7

Taaltoetsers sal in hulle samelewingsrol daarna streef om die gehalte van taaltoetsing, assessering en onderrigdienste te verbeter, die billike toewysing van hierdie dienste te bevorder en by te dra tot die opvoeding van die samelewing met betrekking tot taalaanleer en taalvaardigheid.

Annotasie

- Daar is 'n spesifieke plig op taaltoetsers om die verbetering van taaltoetsingsvoorsiening/-dienste te bevorder, aangesien heelwat van hulle toetslinge van hulle burgerregte ontnem is en 'n gebrek aan mag het vanweë hulle status as nie-inheemse sprekers.
- Taaltoetsers sal kragtens hulle kennis en ervaring bereid wees om diegene te adviseer wat vir die voorsiening van taaltoetsingsdienste verantwoordelik is.

- Taaltoetsers sal bereid wees om as kampvegters op te tree en met ander saam te span ten einde te verseker dat die beste moontlike taaltoetsingsdiens aan toetslinge beskikbaar is.
- Taaltoetsers sal bereid wees om saam te werk met adviserende, statutêre, vrywillige en kommersiële liggame wat 'n rol het in die voorsiening van taaltoetsingsdienste.
- Taaltoetsers sal gepaste stappe doen indien vanweë fiskale beperkinge of andersins dienste nie aan die minimum standaarde voldoen nie. Uitsonderlik mag dit vir taaltoetsers nodig wees om hulle van sodanige dienste te distansieer, mits dit nie toetslinge nadelig beïnvloed nie.
- Taaltoetsers sal bereid wees om relevante wetenskaplike inligting en gevestigde professionele opinies vir die samelewing te vertolk en versprei. Deur dit te doen, sal taaltoetsers hul status as óf woordvoerders van 'n erkende professionele liggaam óf nie, duidelik maak. Indien die sieninge wat gehuldig word strydig is met die algemeen aanvaarde sal hulle dit as sodanig aandui.
- Dit word as redelik geag dat taaltoetsers wetenskaplik-gefundeerde bydraes lewer tot die openbare debat oor sensitiewe sosio-politiese kwessies, soos ras, verontregting en die grootmaak van kinders.
- Taaltoetsers sal onderskei tussen hulle rol as opvoeders gebaseer op professionele kennis en hul rol as landsburgers.
- In die nakoming van hul verantwoordelikhede onder hierdie beginsel, sal taaltoetsers sorg dra dat hulle selfverheerliking en die slegmakery van kollegas vermy.
- Taaltoetsers moet dit duidelik maak dat hulle nie daarop aanspraak maak nie (en nie die indruk skep dat hulle daarop aanspraak maak nie) dat hulle alleen oor al die relevante kennis beskik.

Grondbeginsel 8

Taaltoetsers moet ag slaan op hulle verpligtinge teenoor die samelewing waarbinne hulle werk, terwyl hulle besef dat hierdie verpligtinge per geleentheid strydig mag wees met hul verantwoordelikhede teenoor hul toetslinge en ander belanghebbendes.

Annotasie

- Wanneer toetsuitslae namens instellings (staatsdepartemente, professionele liggame, universiteite, skole, maatskappye) verkry word, het taaltoetsers 'n verpligting om hierdie resultate akkuraat te rapporteer, ongeag die gesindheid waarmee dit deur toetslinge of ander belanghebbendes (gesinne, voornemende werknemers, ensovoort) ontvang mag word.
- As lede van die samelewing waarbinne hulle werk, moet taaltoetsers hul verpligting teenoor die toetsingvereistes van daardie samelewing erken, selfs wanneer hulle dalk nie self daarmee saamstem nie. In gevalle waar hulle so sterk teen hierdie vereistes gekant is dat dit as 'n gewetensbeswaar beskou kan word, moet hulle die reg hê om hul professionele dienste te onttrek.

Grondbeginsel 9

Taaltoetsers sal gereeld die potensiële gevolge, op beide die kort en lang termyn, van hul projekte ten opsigte van alle belanghebbendes oorweeg, terwyl hulle die reg voorbehou om hul professionele dienste op grond van gewete te weerhou.

Annotasie

- As professionele persone het taaltoetsers die verantwoordelikheid om die etiese gevolge van die projekte wat aan hulle voorgelê word, te evalueer. Alhoewel hulle nie alle moontlike gebeurlikhede kan oorweeg nie, moet hulle 'n deeglike evaluasie van die waarskynlike gevolge uitvoer. Waar daardie gevolge na hul professionele oordeel onaanvaarbaar is, moet hulle hul dienste onttrek. Dit is vanselfsprekend dat taaltoetsers in sulke gevalle hulle medetaaltoetsers moet raadpleeg ten einde te bepaal hoe wyd hul siening gedeel word. Die reg word egter altyd deur taaltoetsers voorbehou om, waar hul kollegas van hulle verskil, 'n individuele standpunt op grond van gewete in te neem.

© Kopiereg ILTA

Afrikaanse vertaling/Afrikaans translation, 2018:

Vertalers/Translators: Gini Keyser (Universiteit van die Vrystaat/University of the Free State, Suid-Afrika/South Africa), Sanet Steyn (Universiteit Kaapstad/University of Cape Town, Suid-Afrika/South Africa)

Nasieners/Reviewers: Albert Weideman, Colleen du Plessis, Theodorus du Plessis (Universiteit van die Vrystaat/University of the Free State, Suid-Afrika/South Africa), Stef Ferreira (Magic Camel Communications, Suid-Afrika/South Africa) and other members of the Network of Expertise in Language Assessment (NExLA)